

Halmosi Zsolt

VÉDEKEZÉS A KORONAVÍRUS ELLEN – A KÓRHÁZPARANCSNOKI RENDSZER SZEMSZÖGÉBŐL

*Protection against the coronavirus –
From the perspective of the hospital command system*

A 2019 decemberében a kínai Vuhan városában azonosított COVID-19-vírus okozta megbetegedések Magyarországot óvintézkedések sorának meghozatalára és határozott, tervszerű fellépésre, védekezésre kényszerítették. Magyarország Kormánya a koronavírus-járvány elleni védekezés érdekében a kórházak megerősítésére létrehozta a kórházparancsnoki rendszer ideiglenes intézményét a Magyar Honvédség, a hivatásos katasztrófavédelmi szerv, valamint az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv állományából kijelölt 1-1 fő kórházparancsnok és kórházsegéd (logisztikus) kijelölésével. A feladataikat miniszterelnöki megbízólevél alapján megkezdő kórházparancsnokok – a járványveszéllyel összefüggő szabályok betartására és az egészségügyi készlet megővására vonatkozó – javaslatait az egészségügyi intézmények vezetői kötelesek voltak végrehajtani. A tanulmány célja a korábban ismeretlen és egyedi kórházparancsnoki rendszer működésének és a kórházparancsnokok egészségügyi készlet védelmével kapcsolatos feladatkörének megismertetése, valamint a kórházparancsnoki törzs elhelyezése az irányítás és a más szervekkel történő együttműködés rendszerében.

Kulcsszavak: Magyar Honvédség, kórházparancsnoki rendszer, COVID-19, Operatív Törzs, Emberi Erőforrások Minisztériuma

The diseases caused by the COVID-19 virus, identified in Wuhan, China in December 2019 forced Hungary to take a series of precautionary measures and to take decisive, planned actions and protection. In order to strengthen the hospitals, in the framework of the protection against the coronavirus epidemic, the Government of Hungary established the temporary institution of hospital commanders, by appointing 1-1 hospital commanders and hospital assistants (logisticians) from the staff of the Hungarian Armed Forces, the Disaster Management Authority and the Police. Hospital commanders began their duties based on the prime minister's commission, hospital directors were required to implement the proposals of the hospital commanders to comply with the rules related to the epidemic risk and to preserve the health stock. The aim of the study is to describe the operation of the previously unknown and unique hospital command system, the responsibilities of hospital commanders in relation to the protection of medical supplies, and to place the hospital command body in the system of management and cooperation with other bodies.

Keywords: Hungarian Armed Forces, Hospital Command System, COVID-19, Operational Staff, Ministry of Human Resources

Bevezető

A 2019. év decemberében a kínai Vuhan városában azonosították először a később világjárvánnyá, pandémiává¹ váló SARS-CoV-2 vírus által okozott megbetegedést, amely COVID-19 néven vált ismertté. A megbetegedések rohamosan növekvő száma és a fertőzések lefolyásának súlya valamennyi országot, így Magyarországot is óvintézkedések sorának meghozatalára és a felkészülésre nyitva álló csekély idő ellenére határozott és tervszerű fellépésre, védekezésre kényszerítette.

Magyarország Kormánya – a koronavírus-járvány elleni védekezés érdekében – a kórházak megerősítésére létrehozta a kórházparancsnoki rendszer ideiglenes intézményét és a védekezésben érintett egészségügyi intézmények vezetősége mellé a Magyar Honvédség, a hivatásos katasztrófavédelmi szerv, valamint az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv (a továbbiakban: rendőrség) állományából kijelölt 1 fő kórházparancsnokot, akik munkáját 1 fő kórházsegéd (logisztikus) segítette.

A feladataikat miniszterelnöki megbízólevél alapján megkezdő kórházparancsnokok orvosszakmai kérdésekben nem tehettek javaslatot, nem hozhattak döntést, ugyanakkor a járványveszéllyel összefüggő szabályok betartására és az egészségügyi készlet megóvására vonatkozó javaslataikat az egészségügyi intézmények vezetői kötelesek voltak végrehajtani.²

A kórházparancsnoki rendszer aktívan vett részt a koronavírus-járvány eddigi hullámainak sikeres kezelésében és az ehhez szükséges feltételeknek a védőeszközök felelős kezelésének útján történő biztosításában.

A kórházparancsnoki rendszer helye, szerepe a koronavírus-járvány elleni védekezésben

A nemzetközi tapasztalatok és az egyes országok koronavírus-helyzetének elemzése 2020. január 31-étől a Koronavírus-járvány Elleni Védekezésért Felelős Operatív Törzs (a továbbiakban: Operatív Törzs), majd 2020. február 25-étől a KKB³ Nemzeti Veszélyhelyzet-kezelési Központban a Belügyminisztérium Ügyleti Központ felállítást eredményezte.

1 World Health Organization: Coronavirus confirmed as pandemic. Online: <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019> (Letöltve: 2021. július 12.)

2 72/2020. (III. 28.) Korm. rendelet 2 § (4)-(5) a kórházparancsnokról és az egészségügyi készlet védelméről

3 Katasztrófavédelmi Koordinációs Tárcaközi Bizottság

2020. március 4-én Magyarországon is azonosították 1-1 iráni származású hallgató esetében (magyarországi beutazásuk 2021. február 26-án, illetve február 28-án történt) a koronavírus, majd 2020. március 15-én regisztrálták az első COVID-19-fertőzés következtében elhunyt személyt. Ezen események gyors, egymás utáni bekövetkezésének tükrében született meg a döntés a kórházparancsnoki rendszer felállításáról az egészségügyi készlet védelméről szóló 72/2020. (III. 28.) Korm. rendelet alapján. A kórházparancsnoki rendszer irányítását – mint országos kórház-főparancsnok – Dr. Halmosi Zsolt r. vezérőrnagy, rendőrségi főtanácsos, rendészeti országos rendőrfőkapitány-helyettes végezte, helyettese Dr. Bedros J. Róbert Ph.D., a Szent Imre Egyetemi Oktatókórház (Budapest) főigazgatója volt.

A kórházparancsnoki rendszer felállításának okai és előzményei

Már a koronavírus-járvány kezdeti szakaszában nyilvánvalóvá vált, hogy a védekezés humán feltételei mellett a technikai feltételek, így különösen a fertőtlenítőszeres és eszközök, a védőeszközök, illetve a COVID-19-betegellátás technikai eszközeinek megléte, mennyisége és minősége fogja meghatározni az egyes országokban a védekezés sikerét. Szintén fontos szempont volt, hogy az egészségügyi rendszerrel a védőeszközök és -felszerelések megnövekedett igényével kapcsolatosan a spekulációk és visszaélések megelőzése érdekében szükséges, hogy az egészségügyi készletek különleges védelmet élvezzenek. A védekezés jelentőségét és a veszély súlyát jelzi, hogy Magyarország Kormánya 2020. március 11-én kihirdette⁴ a veszélyhelyzetet.

A kórházparancsnokok és a kórházsegédek (logisztikusok) – mint az egészségügytől független, külső személyek – az elvárható legmagasabb szintű objektivitásra, a valóságnak megfelelő adatszolgáltatásra voltak képesek. A kórházparancsnoki rendszer egységes szervezete előnyt jelentett az egészségügyi ellátás összetett, sokrétű rendszerében, ahol az Emberi Erőforrások Minisztériuma (a továbbiakban: EMMI) alá tartozó és az Állami Egészségügyi Ellátó Központ, majd a későbbi Országos Kórházi Főigazgatóság (a továbbiakban: OKFŐ) közvetlen irányítása alatt álló egészségügyi intézmények mellett az Innovációs és Technológiai Minisztérium alá tartozó, úgynevezett „orvosgyetemek”, továbbá az egyházi (akár külföldi) fenntartású és egyéb, nem állami fenntartású intézmények egységes reagálását kellett elérni.

4 40/2020. (III. 11.) Korm. rendelet a veszélyhelyzet kihirdetéséről

A kórházparancsnokok és a kórházsegédek (logisztikusok) feladatköre

A kórházparancsnoki rendszer az EMMI által kijelölt 109 egészségügyi intézményben kezdte meg munkáját az ország egész területén. A beérkezett napi jelentések alapján megállapítható volt, hogy 5 intézményben nem történt fekvőbeteg ellátás, ezáltal nem volt indokolt a kórházparancsnoki tevékenység ellátása. 2020. április 8-ától belügyminiszter úr javaslatára a miniszterelnök úr további egy intézmény, a Budai Egészségközpont (1126 Budapest, Királyhágó utca 1-3.) kórházparancsnokának állított ki megbízólevelet a kórházparancsnoki feladatok végrehajtására.

A fentiek alapján 2020. április hónapban 104 egészségügyi intézményben 105 kórházparancsnok dolgozott, amelyből 26 fő tartozott a rendőrség, 28 fő a hivatásos katasztrófavédelmi szerv és 51 fő a Magyar Honvédség állományába.

A kórházparancsnoki rendszer alapvető célja a koronavírus-járvány elleni védekezéshez szükséges védőeszközök megóvása, rendelkezésre álló mennyiségük naprakész, pontos ismerete, tárolásuk és felelős felhasználásuk biztosítása és folyamatos ellenőrzése, hogy a koronavírus-járvány minden fázisában képes legyen az egészségügyi ellátórendszer a rászorulókat kezelésére. A tényleges feladatkört az alábbiak szerint lehet összefoglalni:

- a költségvetési forrásból beszerzett egészségügyi készletek felhasználásának ellenőrzése,
- az Állami Egészségügyi Ellátó Központ, valamint 2020. november 19-étől az OKFŐ által az egészségügyi intézményekbe kiszállított védőfelszerelések és a technikai eszközök átadás-átvételének hatékony biztosítása,
- a kórházakban a személy- és vagyonvédelmi szolgáltatókkal az intézményekben történő belépések, valamint a védőeszközök tárolására kijelölt helyiségek ellenőrzésének átszervezése, kialakítása,
- a Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő által finanszírozott ágyszámok figyelembevételével a koronavírus-járvány fertőzötteinek kezelésére kialakítandó ágyszámok, valamint az ágyakhoz tartozó technikai feltételek monitorozása. Az oxigénkapacitások kialakításával összefüggő átalakítási munkák nyomon követése,
- a COVID-19-fertőzöttek szakszerű ellátása érdekében a más egészségügyi intézményekből a kórházakba vezényelt orvosok, ápolók létszámának figyelemmel kísérése,
- a koronavírus kimutatásával összefüggő mintavételi pontok (konténerek) elhelyezésével kapcsolatos feladatok,
- a kórházakban keletkező veszélyes anyagok elszállításával kapcsolatban felmerülő problémák soron kívüli jelentése,

- a koronavírus-fertőzöttek részére – különös tekintettel a lélegeztetett betegekre – biztosítandó áramellátással összefüggésben a szünetmentes áramforrások ellenőrzésével kapcsolatos feladatok,
- a kórházi elhunytak ideiglenes elhelyezésével (proszektúra) kapcsolatos kapacitások figyelemmel kísérése, szükség esetén a kapacitások bővítése érdekében mobil hűtőkonténer telepítésével kapcsolatos feladatok ellátása,
- a kórházfelújításokkal kapcsolatos információk soron kívüli jelentése,
- az Országos Mentőszolgálat (a továbbiakban: OMSZ) által szállított betegek elhelyezésével összefüggő feladatok teljesítése az OMSZ Központi Irányító Csoportban (OMSZ KICS) szolgálatot teljesítő rendőrségi összekötő részvételével,
- a lakosság oltása során jelentkező feladatok végrehajtása, kapcsolattartás a megyei oltási munkacsoportokon keresztül az Országos Oltási Munkacsoporttal,
- gyors, folyamatos és hatékony kapcsolattartás a társzervekkel.

Intézményparancsnoki rendszer

A kórházparancsnokok az egészségügyi intézményekben elvégzett feladataik mellett a 200 fő vagy afeletti szociális intézményeknél az intézményparancsnoki feladatkört is ellátták. Az emberi erőforrások miniszterének javaslatára belügyminiszter úr 18 kórházparancsnokot bízott meg intézményparancsnoki feladatok ellátásával 18 szociális intézménynél. Az időszothonokban⁵ ellátott, gondozott személyek életkoruk, esetleges alapbetegségeik vagy egyéb egészségproblémáik miatt fokozottabban veszélyeztetettek voltak a COVID-19-fertőzésekkel szemben. A feldolgozott járványügyi adatok, valamint az időszothonokban bekövetkezett megbetegedések alapján megállapítható volt, hogy e személyek körében a fertőzés kedvezőtlen kimenetelének a kockázata nagyon magas.

Budapesti egészségügyi intézmények felújítási projektje

Az egészségügyi ellátórendszer fejlesztésének részeként az Egészséges Budapest Programban érintett állami fenntartású, közfinanszírozott kórházak fertőtlenítési célú felújításával kapcsolatos beruházásokhoz szükséges forrás biztosításáról szóló 1520/2020. (VIII. 14.) Korm. határozat alapján 17 fővárosi székhelyű kórház felújítása kezdődött meg tervezetten, 2021. december 31-ei befejezési határidővel. A budapesti egészségügyi intézmények kórházparancsnokai a beruházásra leginkább indokolt kórházak kiválasztását a kórházi vezetőséggel közös helyszíni bejárással, és a felmérések tapasztalatainak dokumentálásával segítették.

5 A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény szerinti idők tartós vagy átmeneti ellátását nyújtó engedélyes fenntartók.

Speciális kórházi készletek védelme

A koronavírus-járvány 3 hullámát azonosították Magyarországon. A járványhelyzethez és a járvány egészségügyi intézményekre gyakorolt nyomásához igazodva Magyarország Kormánya a 2020. március 11-én kihirdetett egészségügyi veszélyhelyzetet 2020. június 17-én egészségügyi válsághelyzetre módosította⁶, amelynek ideje alatt a kórházparancsnoki feladatok változatlanul fennálltak⁷. Majd 2020. november 3-ától ismételten kihirdették a veszélyhelyzetet⁸, amely továbbra is érvényben van (a kézirat lezárásának ideje 2021. 09. 15).

Védőeszközök, gyógyszerek, lélegeztetőgépek

2020. április hónapban feladatként jelentkezett az egészségügyi intézmények részére a koronavírus-járvány elleni védekezés érdekében biztosítandó négyheti védőeszköz készlettel történő ellátás és az eszközök kiszállítása. A kórházparancsnokok felügyelete és ellenőrzése mellett sor került a készlet átvételére és elkülönített elhelyezésére, így azok kizárólag a COVID-19-járvány elleni védekezésre voltak felhasználhatóak.

Oltóanyagok

2020. december 26-ától a kórházparancsnokok egészségügyi készletekkel kapcsolatos feladatköre az oltóanyagok felügyeletével is bővült, tekintettel arra, hogy sor került az első Pfizer/BioNTech oltóanyag szállítmány kiszállítására (2-2 tálcá, 390-390 ampulla) a Dél-pesti Centrumkórház-Országos Hematológiai és Infektológiai Intézet (Budapest), a Semmelweis Egyetem (Budapest), az Országos Korányi Pulmonológiai Intézet (Budapest), a Debreceni Egyetem és a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Kórházak és Egyetemi Oktatókórház (Nyíregyháza) részére.

A koronavírus-járvány elleni védekezés kulcspontjának számító oltóanyagok zárt, illetéktelen személy hozzáférését kizáró tárolásának, állandó vagy visszatérő ellenőrzésének módját a kórházparancsnokok az egészségügyi intézményekkel együttesen alakították ki, amelynek köszönhetően oltóanyag-eltulajdonításra vagy oltóanyaggal kapcsolatos jogsértésre nem került sor még a későbbi tömeges szállítások, illetve végrehajtott kampányoltások alatt sem.

6 283/2020. (VI. 17.) Korm. rendelet a járványügyi készség bevezetéséről

7 287/2020. (VI. 17.) Korm. rendelet az egészségügyi készlet állagának megóvása érdekében

8 478/2020. (XI. 3.) Korm. rendelet a veszélyhelyzet kihirdetéséről

Magyarország Kormánya által bevezetett intézkedések

A koronavírus-járvány elleni védekezés keretében az Operatív Törzs az alábbi legfontosabb intézkedéseket hozta meg a járvány terjedésének megakadályozása, illetve lassítása, a veszélyeztetett lakossági kör védelme érdekében:

- 2020. március 8-ától az országos tisztifőorvos az ország valamennyi fekvőbeteg-ellátó és bentlakásos szociális intézményében látogatási tilalmat rendelt el⁹.
- A 2020. március 15-ei nemzeti ünnep¹⁰től kezdődően a Kormány korlátozta a nagy tömegeket vonzó állami, kulturális és sportrendezvények szervezését, illetve az azokon történő részvételt. Zárt helyen 100 főnél, nem zárt helyen 500 főnél több személy részvételével rendezvény tartása nem volt engedélyezett. 2020. március 17-étől létszámtól függetlenül tilos volt a rendezvények, gyűlések szervezése, mozik, múzeumok, könyvtárak, közművelődési intézmények látogatása.
- 2020. március 16-tól a köznevelési és szakképesítési intézményekben a nevelés-oktatás átállt tantermen kívüli, digitális munkarendre¹¹ – amely a tanév végéig érvényben maradt –, a vendéglátó üzletek reggel 6 óra és délután 3 óra között lehettek nyitva¹¹.
- 2020. március 28-tól kijárási korlátozás került bevezetésre, a 65. életévet betöltött személyek részére az üzletek látogatására 9 és 12 óra közötti időszak került kijelölésre¹². A kijárási korlátozás 2020. június 18-ai megszűnését követően 2020. november 11-étől este 8 óra és reggel 5 óra között kijárási tilalom lépett életbe, amely 2021. május 23-án szűnt meg.
- 2020. április 27-étől a Budapesti Közlekedési Központ járművein, majd 2020. május 4-étől az üzletekben és a tömegközlekedési eszközökön, később az egészségügyi intézmények területén is kötelezővé vált a maszkviselés¹³. A kötelezettség a 10 000 főnél nagyobb települések egyes közterületeire¹⁴, majd 2021. március 8-tól valamennyi közterületre általánosan kiterjedt¹⁵. Az általános kötelezettség – az egészségügyi intézmények területét kivéve – 2021. július 3-án megszűnt.

9 Országos tisztifőorvos 13305-8/2020/EÜIG határozata (Kelt: 2020. március 8.)

10 1102/2020. (III. 14.) Korm. határozat a koronavírus miatt a köznevelési és szakképesítési intézményekben új munkarend bevezetéséről

11 46/2020. (III. 16.) Korm. rendelet az élet- és vagyónbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó humánjárvány megelőzése, illetve következményeinek elhárítása, a magyar állampolgárok egészségének és életének megóvása érdekében elrendelt veszélyhelyzet során teendő intézkedésekről (III.)

12 71/2020. (III. 27.) Korm. rendelet a kijárási korlátozásról

13 168/2020. (IV. 30.) Korm. rendelet a védelmi intézkedésekről, 431/2020. (IX. 18.) Korm. rendelet a járványügyi készültségi időszak védelmi intézkedéseiről

14 484/2020. (XI. 10.) Korm. rendelet a veszélyhelyzet idején alkalmazandó védelmi intézkedések második üteméről

15 104/2021. (III. 5.) Korm. rendelet a védelmi intézkedések ideiglenes szigorításáról

Az együttműködés rendszere

Az Operatív Törzs és a Belügyminisztérium Ügyeleti Központ

A vezetés és irányítás rendszerében a Belügyminisztérium (továbbiakban: BM) Ügyeleti Központ az Operatív Törzs adatgyűjtő, döntéselőkészítő szerveként működött, az Országos Kórház-főparancsnoki Támogató Törzs a BM Ügyeleti Központ alárendelt törzseként tevékenykedett. A BM Ügyeleti Központ a járványügyi helyzet alakulásának folyamatos monitoring tevékenysége mellett ellátta továbbá:

- a koronavirus@bm.gov.hu levelezési címre érkező megkeresések kezelését,
- a Nemzeti Népegészségügyi Központ zöld számára érkező hívások fogadását,
- a Facebook kommunikációs felület és a www.koronavirus.gov.hu weblap kezelését.

A BM Ügyeleti Központ az egészségügyi veszélyhelyzet 2020. évi megszüntetését követően is tovább működött¹⁶, tevékenységének készenléti jellegű átállására 2021. június 11-étől került sor, amellyel egy időben az Operatív Törzs napi sajtótájékoztatója is megszűnt, az utolsó tájékoztatóra 2021. június 17-én került sor.

Az Operatív Törzs COVID-19-járvánnyal kapcsolatos korlátozó intézkedései a Magyarországra történő belépés és a határforgalom ellenőrzése tekintetében

Az Operatív Törzs az egyes országok fertőzöttségi helyzetének elemzésével, célzott korlátozások – iráni állampolgárok részére történő vízumkiadás felfüggesztése, milánói, bergamói, trevisói repülőjáratok felfüggesztése – mellett, a már kihirdetett veszélyhelyzet keretében döntött 2020. március 12-étől a határellenőrzés ideiglenes visszaállításáról. Kezdetben a magyar-szlovén és a magyar-osztrák határ viszonylatában¹⁷, valamint egyes veszélyeztetett fertőzöttségűnek minősített országok¹⁸ állampolgárainak belépési tilalmáról.

Az országos rendőrfőkapitány vezetésével Határellenőrzési Akciócsoport alakult Magyarország határátkelőhelyeinek a koronavírus-járvány miatt megváltozott rendű

16 BM Ügyeleti Központ vezetőjének 29000/6078-194/2020.ált átírata (Kelt: 2020. június 24.)

17 41/2020. (III. 11.) Korm. rendelet az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó humánjárvány megelőzése, illetve következményeinek elhárítása, a magyar állampolgárok egészségének és életének megóvása érdekében elrendelt veszélyhelyzet során teendő intézkedésekről

18 Olasz Köztársaság, Kínai Népköztársaság, Koreai Köztársaság, Iráni Iszlám Köztársaság

működtetése céljából¹⁹. Az intézkedés célja a hazánkba belépésre jelentkező személyek egészségügyi ellenőrzésével és szűrésével a koronavírus-járvány terjedésének lassítása, az Operatív Törzs által meghatározott belépési feltételek megletének ellenőrzése és a bevezetett korlátozások betartatása volt.

2020. március 17-étől a magyar hatóságok Magyarország határait lezárták a személyforgalom előtt és a belépést az ország területére csak a magyar állampolgárok részére biztosították. A korlátozás alól különös méltánylást érdemlő esetben a rendészeti országos rendőrfőkapitány-helyettes felmentést adhatott, illetve az országos rendőrfőkapitány humanitárius tranzitáthaladásra és a szomszédos államok polgárainak határátlépésére vonatkozó különös szabályokat állapíthatott meg²⁰.

A humanitárius tranzitáthaladás (korridor) kifejezés a Magyarország földrajzi elhelyezkedéséből adódóan szükséges átutazás biztosítására utal a külföldről érkező, nem magyar állampolgárok számára olyan módon, hogy a koronavírus-járvány további terjedésének elkerülése érdekében a közúti áthaladás csak a kijelölt határátkelőhelyeken és útvonalon történhet, illetve annak során csak a meghatározott pihenőhelyek vehetőek igénybe²¹ (1. számú melléklet).

A különös méltányosságra okot adó körülménynek alapvetően a magyarországi:

- hatósági eljárási cselekményen való részvétel,
- gyógykezelésen való részvétel,
- hallgatói vagy tanulói jogviszonyhoz kapcsolódó vizsgakötelezettség teljesítése,
- indokolt munkavégzés – köztük különösen az államhatáron ingázó egészségügyi dolgozók –,
- illetve hozzátartozó temetésén való részvétel számított.

A rendészeti országos rendőrfőkapitány-helyettes kérelmet elbíráló határozata ellen jogorvoslatnak nem volt helye²². A méltányossági kérelmet kizárólag elektronikus úton, ügyfélkapun, ennek hiányában a rendőrség e-ügyintézési oldalán²³ lehetett benyújtani magyar vagy angol nyelven.

19 1101/2020. (III. 14.) Korm. határozat a koronavírus elleni védekezés kapcsán szükséges további intézkedésekről

20 81/2020. (IV. 1.) Korm. rendelet az egészség és élet megóvása, valamint a nemzetgazdaság helyreállítása érdekében elrendelt veszélyhelyzettel kapcsolatos rendkívüli intézkedésekről

21 <http://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/hatarrendeszet/humanitarius-korridor-0> (Letöltve: 2021. augusztus 6.)

22 194/2020. (V. 11.) Korm. rendelet különös méltányossági jog gyakorlásának rendjéről

23 <https://ugyintezes.police.hu/web/guest/uj-ugy-inditasa/> (Letöltve: 2021. augusztus 5.)

Szintén új elemként jelent meg a beteg vagy potenciálisan fertőzött személyek elkülönítését szolgáló járványügyi intézkedésként alkalmazott hatósági házi karantén, amely – bár arra más esetekben, például járványügyi elkülönítés és kontaktutatás eredményeként is sor kerülhetett – a magyarországi beutazás feltételeként jelent meg. A Magyarországra belépők részére kezdetben 14, később 10 napi időtartamra magyarországi tartózkodási helyüket – amennyiben az elkülönítés feltételei biztosítottak voltak –, ennek hiányában egészségügyi intézményt jelöltek ki hatósági határozattal, amelynek betartását a rendőrség visszatérő ellenőrzéssel, vagy az ellenőrzött vállalása esetén a később kifejlesztett karanténkövető applikációval²⁴ (Házi Karantén Rendszer: HKR) ellenőrizte.

A beutazási tilalmak feloldására lépcsőzetesen – karanténkötelezettség mellett –, kezdetben a szomszédos²⁵ és az európai uniós országok tekintetében²⁶, illetve célzott munkavállalók – agrárágazatban dolgozók²⁷ – esetében került sor.

A beutazási tilalmak a veszélyhelyzet 2020. június 17-ei megszűnését és a járványügyi készültség befejezését követően is fennmaradtak²⁸. A magyarországi kedvező járványhelyzet fenntartása érdekében a Kormány döntött az egyes országok aktuális fertőzöttségének mértéke alapján történő – szín szerinti²⁹ – besorolásáról és a Magyarországra történő belépésnek a besorolás alapján történő szabályairól³⁰ (2. számú melléklet).

A jelentős adminisztrációs feladat miatt a méltányossági kérelmek elbírálása a határátlépés helye szerint illetékes rendőri szerv, a Budapest Liszt Ferenc nemzetközi repülőtéren történő határátlépés esetén a nem magyar állampolgárok beutazási korlátozása alól a Budapesti Rendőr-főkapitányság XVIII. kerületi Rendőrkapitányság adhatott – kérelemre – felmentést.

Az EMMI és az OKFŐ

A kórházparancsnokoknak az EMMI-nek az Állami Egészségügyi Ellátó Központ, majd az annak jogutódjaként 2021. január 1-jétől létrejött OKFŐ³¹ útján tett – a kór-

24 <https://hazikaranten.hu/> (Letöltve: 2021. augusztus 6.)

25 263/2020. (VI. 6.) Korm. rendelet a határátlépésre vonatkozó különös szabályokról

26 174/2020. (IV. 30.) Korm. rendelet az egészség és élet megóvása, valamint a nemzetgazdaság helyreállítása érdekében elrendelt veszélyhelyzettel kapcsolatos rendkívüli intézkedésekről szóló 81/2020. (IV. 1.) Korm. rendelet módosításáról

27 185/2020. (V. 6.) Korm. rendelet az egészség és élet megóvása, valamint a nemzetgazdaság helyreállítása érdekében elrendelt veszélyhelyzettel kapcsolatos rendkívüli intézkedésekről szóló 81/2020. (IV. 1.) Korm. rendelet módosításáról

28 291/2020. (VI. 17.) Korm. rendelet a járványügyi készültségi időszak utazási korlátozásairól

29 34320-1/2020/OTF országos tisztifőorvosi határozat az országok besorolásáról (Kelt: 2021. július 12.)

30 341/2020. (VII. 12.) Korm. rendelet a járványügyi készültségi időszak utazási korlátozásairól.

31 506/2020. (XI. 17.) Korm. rendelet az Országos Kórházi Főigazgatóságról

háziparancsnoki rendszert is érintő – feladat szabásainak egységes értelmezésében és végrehajtásában, valamint a kórházak által tett intézkedések ellenőrzésében volt a legnagyobb szerepük.

2020. április 2-án meghatározásra került az első 250 lélegeztetőgép működésére alkalmas ágy kialakítása, majd 2020. április 12-én a kórházi ágyak 60%-ának COVID-19-betegellátásra, 20%-nak lélegeztetésre alkalmas ágynak történő kialakítása³².

Különleges helyzetet teremtett, hogy bár az egészségügyi ellátórendszer irányítását az EMMI látta el, annak középírányító szerveként³³, az OKFŐ működését – tevékenységének 2021. január 1-jei kezdetétől – az érvényben lévő veszélyhelyzet ideje alatt az Operatív Törzs vezetőjeként kijelölt rendészetért felelős miniszter irányította³⁴.

OMSZ

2020. szeptember 24-étől a rendőrség összekötőt delegált az OMSZ budapesti központjában működő COVID-19 koordinációs munkacsoportjába. Fő feladatuk a betegutak alkalmazása, a betegfelvételek során felmerülő problémák esetén a kórháziparancsnokok útján történő tájékozódás és az OMSZ, valamint az egészségügyi intézmény döntésre jogosult vezetője közti közvetlen kommunikáció biztosítása volt, amellyel a mind időben, mind távolságban elhúzódó betegszállítások elkerülhetőek voltak.

A Magyar Honvédség által végrehajtott feladatok

A Magyar Honvédség a kórháziparancsnoki rendszerbe delegált személyeken túl, a járványügyi intézkedések során bevezetett korlátozások végrehajtásának közterületi ellenőrzéséhez a rendőrség állományának megerősítésére vezényelt katonákon felül, az egészségügyi intézmények részére is többoldalú segítséget nyújtott. Jelentős mennyiségű technikai eszközt – különösen katonai sátrakat – biztosítottak honvédségi készletből a kórházak részére a betegfelvételi triázs rendszer, valamint a mintavételi pontok működtetésére, illetve a későbbi védőoltásokra tömegesen jelentkező személyek kezelésére, irányítására.

A legjelentősebb támogatást a veszélyhelyzet során a Magyar Honvédség által a kórházakban ellátott feladatokról szóló 499/2020. (XI. 13.) Korm. rendelet alapján az egészségügyi intézményekhez vezényelt megerősítő erő nyújtotta, amely 3 ütemben,

32 Emberi Erőforrások miniszterének IV/3442/2020/EFHAT átírata (Kelt: 2020. április 12.)

33 16/2018. (VII. 26.) EMMI utasítás az Emberi Erőforrások Minisztériuma Szervezeti és Működési Szabályzatáról, 4. függelék

34 517/2020. (XI. 25.) Korm. rendelet az Országos Kórházi Főigazgatóságról szóló 506/2020. (XI. 17.) Korm. rendeletről eltérő, veszélyhelyzet idején alkalmazandó szabályokról

összesen 1 666 katona vezénylésével segítette a kórházak koronavírus-járvány elleni védekezését. Az egészségügyi intézményekhez érkező katonák feladatai közé az alábbi tevékenységek tartoztak:

- a testhőmérséklet-méréssel egybekötött beléptetési feladatok,
- a betegirányítási, útbaigazítási feladatok,
- a betegkísérési feladatok,
- az adminisztrációs feladatok,
- az egészségügyi intézmények közötti anyagszállítási feladatok,
- a logisztikai feladatok – ideértve a gyógyszerek, a védőeszközök, az egyéb gyógyászati anyagok, valamint a fekvőbetegek ételeinek szállítását és a kapcsolódó raktározási feladatokat –,
- a csomagszállítási feladatok,
- az anyagmozgatási feladatok,
- a számítógépes adatrögzítés,
- a SARS-CoV-2 koronavírussal kapcsolatos minta csomagolásához, címkézéséhez, dobozolásához, szállításra történő előkészítéséhez kapcsolódó feladatok,
- a fertőtlenítések.³⁵

A Járványügyi Bevetési Egység

Az előre nem várt rendkívüli események és a COVID-19-fertőzési gócpontok kezelésére gyors reagálású szervként Járványügyi Bevetési Egység (JBE) alakult a Nemzeti Népegészségügyi Központ helyettes országos tisztifőorvosának vezetésével, további tagok voltak:

- az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság kijelölt főosztályvezetője,
- az Országos Kórház-főparancsnoki Támogató Törzs vezetője,
- az OMSZ orvosigazgatója,
- az OKFŐ főigazgató-helyettese,
- a Magyar Honvédség (MH) 93. Petőfi Sándor Vegyivédelmi Zászlóalj parancsnoka.

A rendőri személyi állomány védelme

A Nemzeti Népegészségügyi Központ által készített oltási terv³⁶ prioritási sorrendjében a rendvédelmi és honvédelmi szervek személyi állománya megkülönböztetett státuszt

35 499/2020. (XI. 13.) Korm. rendelet 1. § a veszélyhelyzet során a Magyar Honvédség által a kórházakban ellátott feladatokról

36 Nemzeti Népegészségügyi Központ: lakossági tájékoztató az oltási terv alapján <https://www.nnk.gov.hu/index.php/koronavirus-tajekoztato/932-a-covid-19-vedooltasra-jelentkezesi-hely-az-egeszsegugyi-es-egeszsegugyben-dolgozok-szamara> (Letöltve: 2021. július 13.)

kapott, az egészségügyi (egészségügyben) dolgozók, a szociális ellátásban dolgozók és a szociális ellátásban részesülő személyek, valamint a COVID-19-fertőzés szempontjából kockázati csoportba tartozó 60 évesnél idősebb személyek oltását követően, 2021. március közepétől kezdődött meg a Belügyminisztérium személyi állományának oltása.

Egészségügyi kapacitások fokozásának lehetőségei

Az egymást követő, egyre fokozódó járványhullámok tükrében az egészségügyi rendszer terhelhetőségének és tűréshatárának vizsgálata mellett szükséges volt a kórházak túltelítődésének esetére, illetve a rájuk háruló terhek csökkentése érdekében különböző scenáriók kidolgozása, még ha a járványhelyzet későbbi kedvező alakulása ezen alternatívák tényleges alkalmazását nem is teszi szükségessé.

Kiskunhalasi Mobil Járványkórház

A COVID-19 ágyszám bővítés indokolttá tette a fekvőbeteg kapacitások növelését, így a Kiskunhalasi Semmelweis Kórház szervezeti keretein belül, a Kiskunhalasi Országos Büntetés-végrehajtási Intézet telephelyén egy mobil járványkórházat (6400 Kiskunhalas, Szegedi út 75.) alakítottak ki. Felépítését 2020. március 13-án jelentette be a miniszterelnök, április közepére készült el, tényleges működését 2020. október 1-jén kezdte meg. Az objektum – a szükséges egészségügyi dolgozói létszám vezénylésével – alkalmas volt 136 fekvőbeteg ellátására, köztük 40 személy intenzív terápiás kezelésére.

Tartalék Ápolási Helyek

Kifejezetten az egészségügyi intézmények kapacitásainak felhasználását követően, 50 000 COVID-19-beteg egyidejű kórházi ellátásának igénye esetére,³⁷ lehetséges megoldásként felmerült a kórházak ágyszám kapacitásának Tartalék Ápolási Hellyel történő bővítése egy, a kórházak telephelyéhez közel eső szálláshely készenlétbe helyezésével. 2021. november 23-áig a Tartalék Ápolási Helyek – a szálláshelyek tájékoztatása és bevonása nélkül – kijelölésre kerültek, ezt követően a hozzájuk szükséges készenlétbe helyezési tervek elkészítése is megtörtént. Tartalék Ápolási Hely alkalmazását a járványügyi helyzet nem tette szükségessé, így a kijelölt és tervezett szálláshelyek értesítése nem valósult meg.

Hungexpo

2020. március 23-án az Operatív Törzs döntése alapján az Expo Park Kft. bevonásával megkezdődött a Hungexpo „F-G” pavilonjaiban egy járványkórház (szükségkórház)

37 Emberi Erőforrások miniszterének IV/9889-2/2020/ESZHAT átirata (Kelt: 2020. november 7.)

infrastruktúrájának kialakítása 352 db tábori ágy és 4 db szaniter-konténer telepítésével³⁸, zsiliprendszer kialakításával, a pavilonok körbekerítésével és oxigéntartály, illetve elektromos hálózat telepítésével, fejlesztésével³⁹. 2020. április 2-án Magyarország Kormánya visszavette az érintett pavilonok birtokát a terület bérlőjétől⁴⁰, a Hungexpo „G” pavilonja (9 000 négyzetméter) alapító okirattal a budapesti Bajcsy-Zsilinszky Kórház és Rendelőintézet telephelyévé vált. A munkálatok 2020. május 8-áig teljeskörűen befejeződtek. A járványügyi helyzet alakulása a járványkórház tényleges alkalmazását nem tette szükségessé.

Összegzés

A koronavírus-járvány napról-napra változó helyzete új kihívások elé állított valamennyi, a társadalom és az állampolgárok védelméért felelős intézményt a központi államigazgatási szervektől az egészségügyi rendszeren keresztül a rendvédelmi szervekig. A pandémia legfontosabb tapasztalatai, hogy a késedelem nélküli kormányzati lépések elengedhetetlen feltétele az elemző-értékelő munka és az erre épülő normaalkotás mellett a végrehajtói – jelen esetben az egyes egészségügyi intézmények – szinten történő határozott, gyors és egységes reagálás.

A járvány elleni fellépés ismeretlen területén elkövetett minden hiba és eseti bizonytalanság mellett kijelenthető a védekezés keretein belül az Országos Kórház-főparancsnoki Támogató Törzs sikere, amelynek legfőbb bizonyítéka, hogy sem az egészségügyi dolgozók és intézmények, sem a védőeszközök sérelmére kiemelt bűncselekményt – az egészségügyi készletek kiszállításától azok felhasználásáig – nem követtek el.

A kórházparancsnoki rendszer eddig nem ismert vagy megszokott gyakorlata eredményesen állt helyt az információáramlás gyorsításában, a kórházakban a koronavírus-járvány elleni védekezés során felmerült kérdések tisztázásában, valamint a védekezést veszélyeztető jogsértések megelőzésében és megakadályozásában, ezért mindenképp indokoltnak tartom a járvány esetleges további hullámai során a rendszer alkalmazását, úgyszintén annak vizsgálatát, mely más területeken felmerülő válsághelyzetek kezelésére lehet hasonló modellt alkalmazni.

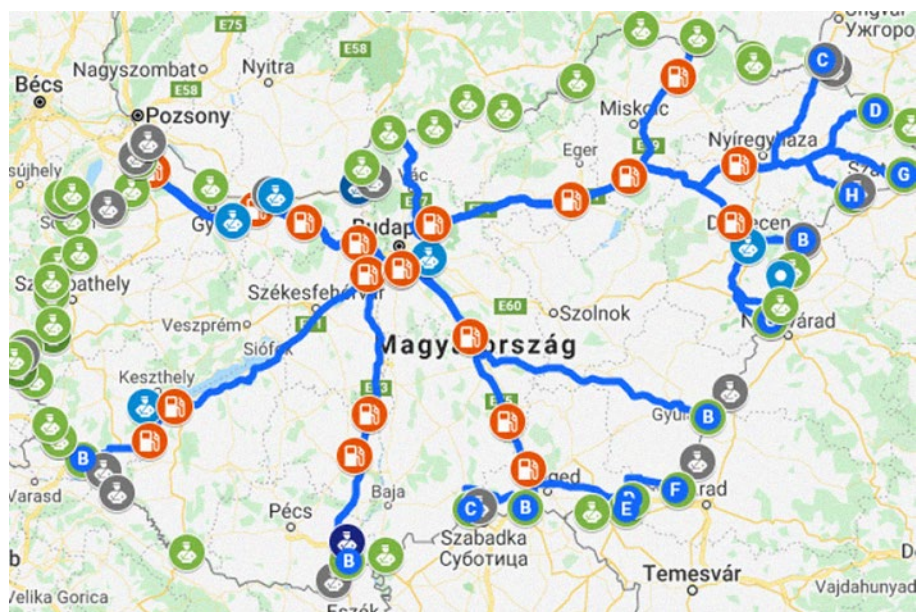
38 BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság főigazgatójának 35002/63434/2020.ált átírata (Kelt: 2020. december 15.)

39 Emberi Erőforrások miniszterének 2020/EÜFEJL átírata (Kelt: 2020. december 20.)

40 Emberi Erőforrások miniszterének IV/9800-2/2020/EGSTRAT átírata (Kelt: 2020. november 13.)

1. számú melléklet⁴¹

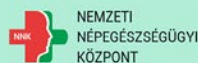
41 Forrás: <http://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/hatarrendeszet/humanitari-us-korridor-0> (Letöltés ideje: 2021. augusztus 6.)

2. számú melléklet⁴²

BEUTAZÁS MAGYARORSZÁGRA

ÚJ INFORMÁCIÓK magyar állampolgároknak
2020. augusztus 1-től

közúti
határátkelőhelynél

AZ ORSZÁGBA
VALÓ BELÉPÉS

repülőtéren

Az a személy, aki piros vagy sárga besorolású országból érkezik haza, az országba való belépéskor hatósági házi karantén elrendeléséről szóló iratot és piros cédulát kap, melyet köteles a lakása vagy háza bejáratára kiragasztani. Beléptetéskor a személyek egészségügyi vizsgálat tűrésére kötelesek.

KARANTÉN ALÓLI
MENTESÜLÉS LEHETŐSÉGEI

- Magyarországra történő belépést megelőző 5 napon belül, legalább 48 óras időkülönbséggel, két alkalommal elvégzett negatív PCR teszteredménnyel mentesülnek a karantén kötelezettség alól.
- Az országba korlátozás nélkül beléphetnek azok, akik hitelt érdemlően tudják angol vagy magyar nyelvű okirattal igazolni, hogy a belépést megelőző hat hónapban már átestek a COVID-19 betegségen.

AZ OKIRATOKAT A
RENDŐR / HATÁRŐR ELLENŐRZI.

A piros cédulával elindul a határátkelőtől
a legrövidebb úton a lakóhelye, tartózkodási helye, szálláshelye felé.

**Ha a karantén letöltése
mellett dönt**

A karantén ideje alatt
otthonában tartózkodik.

**Ha mentesülni szeretne
a karantén kötelezettsége alól**

- A mentesség iránti **kérelmet** a lakóhely, tartózkodási hely, szálláshely szerint illetékes kormányhivatal **kerületi vagy járási hivatalnál** általános illeték (3000 forint) **megfizetése** mellett lehet kezdeményezni.
- A mentesség iránti kérelmet az **Ügyfélkapun vagy kézbesítőn (pl.: családtag)** keresztül lehet beadni a lakóhely, tartózkodási hely, szálláshely szerint illetékes kormányhivatal kerületi vagy járási hivatalához.
- Az utazáshoz kötött mintavételt végző **egészségügyi szolgáltatók elérhetősége** megtalálható a www.nnk.gov.hu-n.
- Az utazáshoz kötött mintavételi **vizsgálatok díjait az egészségügyi szolgáltató saját hatáskörben határozza meg, melynek KÖLTSÉGEIT 2020. AUGUSZTUS 1. NAPJÁTÓL MINDENKINEK MAGÁNAK KELL VISELNE.**
- Az elkészült **eredmények az EESZT** (Elektronikus Egészségügyi Szolgáltatási Tér) felületén keresztül **vagy e-mailben** kerülnek kiküldésre a kérelmező részére.

Negatív eredmény esetén, a mentességet igénylő személy a mintavétel eredményét (lehetőség szerint elektronikusan) elküldi a lakóhely, tartózkodási hely, szálláshely szerint illetékes kormányhivatal kerületi vagy járási hivatal népegészségügyi osztálya felé.

**Ha sárga besorolású országból
érkezik akkor,**

a karanténból szabadulhat,
de a második PCR teszt
elvégzésére is köteles.

**Ha piros besorolású országból
érkezik akkor,**

a karantén kötelezettség fennáll addig,
amíg a második negatív teszt
eredménye is megérkezik.

42 Forrás: <https://www.nnk.gov.hu/attachments/article/744/augusztus%201-t%20C5%91%20Beutaz%3A%20Magyarorsz%C3%A1gra%20inf%C3%B3grafika%2020200731.pdf>

